Cümlede Anlam İlişkileri: Sebep, Amaç, Koşul, Zıtlık, Öznel-Nesnel

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 **a) Sebep: kar yağması – Sonuç: okulların tatil edilmesi b) Sebep: çok yorulması – Sonuç: erken uyuması**

"Neden?" sorusu sorularak sebep bulunur.

2 **B) Kardeşini sevindirmek için ona bir resim çizdi.**

Resim çizmenin amacı kardeşini sevindirmektir; bu amaç henüz gerçekleşmemiştir.

3 **a) nesnel b) öznel c) nesnel ç) öznel**

Kanıtlanabilen yargılar nesnel, kişisel görüş bildirenler özneldir.

4 **C) koşul-sonuç**

Dinç uyanmak, erken yatma şartına bağlanmıştır.

5 **a) fakat b) ancak c) hâlbuki**

Bu ifadeler birbirine ters düşen düşünceleri bağlar.

6 **Y – D – D – Y**

Nesnel yargılar kanıtlanabilir; amaç-sonuç cümlelerinde amaç henüz gerçekleşmemiştir.

7 **A) Su, deniz seviyesinde 100 °C'de kaynar.**

Suyun kaynama noktası bilimsel olarak kanıtlanabilir.

8 **Kalın montunu giydi çünkü hava çok soğuktu.**

"Çünkü" kullanılınca "-duğu için" ifadesine gerek kalmaz.

9 **D) Aynı kişide birbirine ters düşen iki durumu bir araya getirmiştir.**

Gezme isteği ile korku, düşünceler arasında bir karşıtlık oluşturur.

10 **Örnek: a) … kelime dağarcığı zenginleşti. b) … izin kâğıdını ailesine imzalattı.**

a sebep-sonuç, b amaç-sonuç cümlesidir.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **a) Sebep-sonuç b) "Bunun temel nedeni", "Bu yüzden"**

Ülkenin düz olması bisiklet kullanımının yaygınlaşmasının sebebidir.

12 **C) Çok üşüdüğü için pencereyi kapattı.**
Pencereyi kapatmasının nedeni üşümesidir; diğerlerinde "için" amaç bildirir.

13 **a) koşul-sonuç b) amaç-sonuç c) sebep-sonuç**
Koşul "-se", amaç "-mek için", sebep "-dığından" ile kurulmuştur.

14 **B) ama**
"ama" olumlu düşünceyi (lezzetli) olumsuz bir düşünceye (pahalı) bağlar.

15 **Örnek: Nesnel: Karadeniz, Türkiye'nin kuzeyindeki denizdir. Öznel: Karadeniz'in yeşil yaylaları insanı büyüler.**
Nesnel yargı kanıtlanabilir, öznel yargı kişisel görüş bildirir.

16 **A) Bu müze şehrin en ilgi çekici yeridir.**
"En ilgi çekici" ifadesi kişiden kişiye değişen bir görüştür.

17 **Örnek: a) Sabah hava güneşliydi ama öğleden sonra yağmur başladı. b) Herkes onu sessiz sanıyordu oysa arkadaşlarıyla çok konuşkandı.**
Zıtlık bildiren ifade iki karşıt durumu bağlar.

18 **D) zira**
"Zira" da sebep bildirir: "Erken çıktık, zira yol uzundu."

19 **I'de hasta olmak gerçekleşmiş bir durumdur ve okula gelmemenin sebebidir. II'de sağlıklı olmak ulaşılmak istenen bir hedeftir (amaç), henüz gerçekleşmemiştir.**
Amaç cümlelerinde "ne amaçla?", sebep cümlelerinde "neden?" sorusu sorulur.

20 **C) Düzenli çalışırsan başarılı olursun.**
"-rsan" eki başarıyı bir şarta bağlar.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **fakat – oysa – hâlbuki – ama**
Dört ifade de birbirine ters düşen düşünceleri bağlamıştır.

22 **A) Yağmur yağdığı için pikniğe gidemedik ama evde çok eğlendik.**
"yağdığı için" sebep-sonuç, "ama" zıtlık ilişkisi kurmuştur.

23 **Nesnel: 1. ve 2. cümleler Öznel: 3. ve 4. cümleler**
Katılımcı ve stant sayısı kanıtlanabilir; "en güzel", "harika" kişisel görüştür. Haberlerde nesnel anlatım tercih edilir.

24 **D**

Nesnel gibi görünen bilgilerin kaynağı sorgulanmalıdır.

25 **a) için b) bu yüzden (bu nedenle) c) da**

c) "-sa da" yapısı zıtlık (karşıtlık) anlamı verir.

26 **B) çıkmamıza rağmen**

"-e rağmen" beklenenin tersi bir sonucu bildirir; diğerleri sebep, koşul ve amaç anlamı verir.

27 **Örnek: Araştırmalar, ekran başında geçen sürenin son yıllarda arttığını gösteriyor. Bence çocuklar bu sürenin bir kısmını sokakta oyun oynayarak geçirmeli.**

"Bence" gibi ifadeler öznelliği belirginleştirir.

28 **C) Hem kitap okumayı hem de resim yapmayı seviyor.**

"Hem ... hem de" aynı yöndeki (olumlu) iki düşünceyi bağlamıştır.

29 **Örnek: Sebep: Her gün antrenman yaptığı için kondisyonu arttı. Amaç: Koşuda derece almak için her gün antrenman yapıyor. Koşul: Antrenmanlarını sürdürürse yarışı bitirebilir.**

Her cümlede uygun bağlama ifadesi kullanılmalıdır.

30 **A) Birinci cümle nesnel, ikinci cümle özneldir.**

Başkent bilgisi kanıtlanabilir; "en büyüleyici" kişisel bir değerlendirmedir.